

ΠΕΡΙ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΕΝ ΘΗΡΑΙ (').

Λυποῦμαι τὰ μέγιστα ὅτι δὲν δύναμαι νὰ με-
τάσχω τῆς τιμῆς τοῦ παραστήναι ἐν τῷ προσεχει-
σομένῳ ὑμῶν συλλόγῳ· δράττομαι ὁμῶς τῆς εὐκαιρίας
ἵνα εὐχαρίστως ἀναγγείλω ὑμῖν τὴν κατὰ τὴν θέ-
σιν Ἀκρωτηρίου Θήρας λίαν διαφέρουσιν τῇ ἐπι-
στήμῃ νέων ἀνακάλυψιν προϊστορικῶν κτιρίων καὶ
ἄλλων ἀντικειμένων, ἅτινα καὶ ἂν ἤθελον ἀποδοθῇ
εἰς λαὸν ἐποχῆς προσεγγιζούσης τοῖς καθ' ἡμᾶς χρό-
νοις, οὐδέποτε δύνανται νὰ ὦσι μεταγενέστερα τῆς
τῶν Καρῶν μεταναστάσεως.

Ἔστι πρόδηλον, μεγάτιμε Κύριε, ὅτι τὰ ἡφαί-
στια ἐδάφη τῆς Θήρας οὐκ εἰσὶν ἀποτέλεσμα συγ-
χρόνου καὶ τῆς αὐτῆς παραγωγῆς· οὕτω τὰ ὑπο-
δεέστερα στρώματα τὰ ἀποτελοῦντα τρόπον τινὰ
τὴν βᾶσιν τῆς νήσου καὶ συγκείμενα ἐκ σκωροει-
δοῦς λάβας τραχυτικῆς φύσεως, φαίνονται κατὰ
πρῶτον δι' ἀνὰδύσεως (par exhaussement), ὥς νῦν
ἔτι ἀναφύονται τὰ ἐν Καμμέναις νέα ἐδάφη, τὰ δὲ
ἀνώτερα στρώματα τὰ ἔχοντα πάχος 20—30 γαλ.
πηχῶν καὶ συγκείμενα ἐξ ἄσπας ἢ κισσηρώδους
τόφου καὶ κισσήρεως, εἰσὶν ἀναμφιβόλως προϊόντα
ἐκρήξεων τῶν κατὰ τὸ ὑποδεέστερον ἔδαφος ἡφαι-
στίων κρατήρων.

Τίς λοιπὸν ἠδύνατο νὰ συμπεράνῃ ὅτι τὸ πάντῃ
ξηρὸν καὶ πετρώδες κάτω ἔδαφος, δηλαδή τὸ ἐκ
σκωροειδοῦς λάβας συγκείμενον κατωκεῖτο καὶ πρὸ
τῆς γεννήσεως ἔτι τῆς ἄσπας καὶ κισσήρεως; καὶ
τοῦτο μάλιστα τοσούτῳ ἐφαίνετο ἀπίθανον ὅσῳ πλεί-
στα ἔργα διαφόρων ἀρχαιοτάτων λαῶν, ἰδίως Πε-
λασγῶν καὶ Φοινίκων, ἀνευρίσκονται ἐπὶ τῆς ἐπιφα-
νείας τῶν δι' ἐκρήξεως ἔδαφῶν, ἦτοι τῆς τε ἄσπας
καὶ κισσήρεως· καὶ ὁμῶς αἱ πρό τινων ἐτῶν ἐνεργη-
θεῖσαι ὑπὸ τῶν ἀξιολόγων Κ. Κ. Νομικοῦ καὶ Ἀλα-
φούζου ἀνασκαφαὶ κατὰ τὴν νήσον Θηρασίαν, ἥτις
πρὸ τοῦ κατὰποντισμοῦ τοῦ μεγάλου κεντρικοῦ
κρατήρος ἀπετέλει μέρος τῆς Θήρας, ἀπέδειξαν τὴν
ὑπαρξίν κτιρίων κειμένων ὑπὸ τὰ στρώματα τῆς
ἄσπας εἰς βάθος 25 γαλ. πηχῶν ἀπὸ τῆς ἐπιφα-
νείας αὐτῆς, καὶ ἐπερειδομένων ἐπὶ τοῦ ὑποκειμέ-
νου ἐκ σκωροειδοῦς λάβας ἐδάφους.

Περὶ τῶν ἐν λόγῳ κτιρίων διεπραγματεύθην ἐν
ἐκτάσει εἰς διαφόρους Ἑλληνικὰς ἐφημερίδας, καὶ
ἀπέστειλα καὶ συντόμους ἐκθέσεις εἰς διαφόρους σο-
φὰς τῆς Εὐρώπης Ἀκαδημίας. Ὁ δὲ Κ. Λενορμάν-
δος συνεπεία ἰδιαιτέρων πληροφοριῶν μου ὑπέβαλε

ἀξιόλογον περὶ αὐτῶν ἐκθεσιν τῷ ἐν Παρισίοις πε-
ριωνύμῳ Ἰνστιτούτῳ.

Ἐσχάτως δὲ γενομένων νέων ἀνασκαφῶν ἐν Ἀκρω-
τηρίῳ Θήρας, ἀναλώμασι μὲν τῆς Γαλλικῆς κυβερ-
νήσεως, ἐπιμελείᾳ δὲ τῶν πολυμαθῶν καὶ ἀξιεπαί-
νων Κ. Κ. Η. Gorceix καὶ Η. Mamet ἀνευρέθησαν
ἕτερα κτίρια ὅμοια τοῖς ἐν Θηρασίᾳ· ἀλλὰ τοῦθ' ὅπερ
νομίζω πολλοῦ λόγου ἄξιον, ἐστὶ τὸ ἐν τῷ γηπέδῳ
τοῦ ἀξιολόγου Κ. Γ. Κανακάρη ἀνακαλυφθὲν οἰκη-
μα, οὗ ὁ ἐσωτερικὸς τοῖχος ἐστὶ κεχρισμένος ἐκ
πηλοῦ δι' ἀσδέστου, τὸ δὲ ἐν λόγῳ ἐπίχρισμα κε-
χρωματισμένον διὰ βαφῆς ἐρυθροῦ ζωχροτάτου
χρώματος. Εὐρέθησαν πρὸς τούτοις διάφορα πῆλινα
ἀγγεῖα καὶ σὺν αὐτοῖς συντρίμματα ἀγγείων κεχρω-
ματισμένων τέχνης ἀρίστης καὶ τὰ μάλιστα ὅμοια-
ζόντων τοῖς καλουμένοις Τυρρηνικοῖς. Εὐρέθη ἐπὶ τέ-
λους καὶ μικρὸς τις ἐξ ὀρειχάλκου (;) πρίων, ἐκτὸς
ἄλλων λιθίνων ἐργαλείων, ἅτινα πάντα ἀποδεικνύουσι
σαφῶς τὸν πολιτισμὸν τοῦ ποιήσαντος ταῦτα λαοῦ
... Ἀλλὰ ποῖός τις ὁ λαὸς οὗτος; ... Τὸ
κατ' ἐμὲ ἐπερειδόμενος ἐπὶ τῶν γεωλογικῶν γεγο-
νότων διστάζω νὰ πιστεύσω ὅτι οὗτός ἐστιν ἐκ τῶν
ἤδη γνωστῶν τῇ ἱστορίᾳ λαῶν ... καὶ ἂν ἀγαθὴ
τύχῃ εὐρεθῶσιν ἐπιγραφαί, ὑπερ οὐ νομίζω δύσκο-
λον, καθότι λαὸς τοσούτῳ εἰς τὰς τέχνας προβεβη-
κὼς φαίνεται μοι ἀπίθανον νὰ ἐστερεῖτο πάντῃ γραμ-
μάτων, τοῦλάχιστον ἱερογλυφικῶν, θέλει διαλυθῇ ἡ
ἀπορία ἡμῶν.

Εὐελπιστῶ δὲ ὅτι μετὰ τὸ πέραν τῶν ἀνωτέρω
ἀνασκαφῶν οἱ εἰρημένοι Κ. Κ. Gorceix καὶ Mamet
θέλουν φωτίσει τὸ κοινὸν διὰ λεπτομεροῦς περιγρα-
φῆς τῶν ἀνακαλυφθέντων ἀντικειμένων καὶ δι' ἐμ-
βριθῶν ἐπ' αὐτῶν σχολίων.

Ἐν τούτοις δέξασθε κτλ.

Τὴν 1/13 Ἰουν. 1870.

Ι. ΔΕ-ΚΙΓΑΛΛΑΣ.

ΠΕΡΙ ΧΕΙΡΑΦΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ.

Τὸ περὶ χειραφεσίας τῆς γυναικὸς ζήτημα, τὸ
περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων αὐτῆς ἐν
ταῖς νεωτέραις κοινωνίαις, εἶναι σήμερον κοινότατον
ἐν τοῖς Συλλόγοις· κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα
ὠμίλησαν ἐκ νέου περὶ τούτου ὁ τε Κ. Αἰμόλιος
Deschanel, καὶ ὁ Κ. Αὐγουστος Dide. Καὶ ὁ μὲν
πρῶτος ἀνέπτυξε καὶ ἠσπάσθη τὰς περὶ γυναικὸς
ιδέας τοῦ Proudhon, τὰς ἐν τῷ συγγράμματι αὐ-
τοῦ τῷ ἐπιγραφομένῳ περὶ τῆς ἐν τῇ Ἐπαναστά-
σει καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ δικαιοσύνης, ὁ δὲ Κ. Dide
ἀνεσκεύασε τὸν Proudhon, ἀναλύσας κατ' ἀρχὰς τὸ

(') Ἐπιστολὴ σταλεῖσα παρὰ τοῦ Κ. Ι. Δεκιγέλλας τῷ ἐν
Βενωνίᾳ καθηγητῇ Κ. Ι. Καπελίνῳ, γραμματεῖ τοῦ περὶ τῶν
προιστορικῶν ἀρχαιοτήτων Συλλόγου.

σύγγραμμα τοῦ περιφήμου Ἀγγλοῦ φιλοσόφου John Stuart Mill τὸ περὶ τῆς χειρώσεως τῶν γυναικῶν. Οἱ ἀνχνῶσται δὲν θέλουσιν ἀναμφιβόλως νομίσει ἀνωφελὲς νὰ ἰδῶσι περίληψιν τινὰ τῶν ἐν ταῖς συγγραμμάσι τούτοις περὶ γυναικὸς ἰδεῶν, συγγραμμάσι λίαν διαφόροις, ὧν τὸ μὲν, ὑπὸ τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων καταδικασθὲν, εἶναι ὀλίγον γνωστὸν ἐν τῇ Γαλλίᾳ, τὸ δὲ, καὶ περὶ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ μεταφρασθὲν, δὲν διεδύθη ἔτι ἱκανῶς.

Ὁ Proud'hon συνέγραψε περὶ γυναικὸς μεθ' ὅσης ἀσεβείας καὶ περὶ παντὸς ἄλλου ζητήματος. Διότι ὁ ἀκατέργαστος οὗτος χωρικὸς τῆς Σηκουάνης (Franche-comté), ὁ φιλόσοφος οὗτος τῆς Ἐγγελείου σχολῆς ὤθησε πάντοτε μέχρις ἄκρων τὰς ἰδέας αὐτοῦ· ἐν τούτοις ὁμολογεῖ ὅτι ἀπεφάσισε νὰ ὁμιλήσῃ περὶ γυναικὸς μετὰ πολλῶν δισταγμῶν. Ἀλλ' ἐν τέλει ἐξαγριοῦται κατὰ τῶν λεγομένων ὁπαδῶν τῆς χειραφεσίας, τῶν ἐπιμενονόντων, λέγει, νὰ κατασκευάσωσι τὴν γυναῖκα ἄλλως ἢ ὡς ἡμεῖς θέλομεν αὐτήν, ἐκζητοῦντες ὑβριστικῶς τὰ δικαιώματα αὐτῆς καὶ προκαλοῦντες ἡμᾶς νὰ διασαφηνίσωμεν τὸ ζήτημα. Καὶ τότε μόνον ἡσύχασεν ὅτε διὰ πραγμάτων ἀπέδειξε τὴν ἡγετοῦν θέσιν τῆς γυναικὸς φυσικῶς, διακοητικῶς καὶ ἠθικῶς. Ἐκ τῶν παρατηρήσεων, τῶν ἐρευνῶν, πρὸ πάντων δὲ ἐκ τῶν σκέψεων τούτων συνεπέρανεν· α) ὅτι ὡς ἐξ ὀργανικῆς ἀσθενείας ἡ γυνὴ καὶ φύσει καὶ νόμῳ ἀποκλείεται πάσης διευθύνσεως πολιτικοῦ, διοικητικοῦ, διδασκτικοῦ καὶ βιομηχανικοῦ κλάδου· β) ὅτι ἡ γυνὴ ἔχει πνεῦμα οὐσιωδῶς ψευδὲς καὶ κατὰ τοῦτο ἀνίατον· γ) ὅτι σχετικῶς πρὸς τὸν ἄνδρα ἡ γυνὴ εἶναι ὅν ἀνήθικον. Ὁ Proud'hon λοιπὸν ἐξανιστάμενος μεθ' ὁρμῆς κατὰ τῶν ὑποστηρίζόντων τὴν ἰσότητά τῶν δύο φύλων· « Ἡ κατὰστασις, λέγει, εἰς ἣν βλέπετε σήμερον τὴν γυναῖκα ὀφείλεται εἰς τὸν ἄνδρα· καὶ ἂν ἦναι ἀξία ἐπαίνου τινὸς, αἰτία τούτου εἶναι ὁ ἀνὴρ. » Μὴ ἀρκοῦμενος δ' εἰς τὰ ἀδυσώπητα ταῦτα συμπεράσματα, ἐπιχειρεῖ νὰ δώσῃ περὶ τούτων καὶ μαθηματικὸν τύπον. Ὅθεν παραδεχόμενος, ὅτι ὡς πρὸς τὴν φυσικὴν δύναμιν ἡ σχέσις τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὴν γυναῖκα εἶναι ὡς 3 πρὸς 2, ὡς πρὸς τὴν νοητικὴν ὡς 3 πρὸς 2, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν ὡς 3 πρὸς 2, ἐπάγει ὅτι ἡ ὅλική ἀξία τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς, ἡ σχέσις καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ μέγεθος τῆς ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἐπιρροῆς αὐτῶν, ταῦτα πάντα συγκρινόμενα εἰσὶν ὡς $3 \times 3 \times 3$ πρὸς $2 \times 2 \times 2$, ἥτοι ὡς 27 πρὸς 8. Μοναδικὴ μέθοδος πρὸς ἐκτίμησιν τῆς γυναικὸς!

Ὁ δὲ K. Deschanel ἐστηρίχθη ἰδίως εἰς τὰς σκέψεις ἐκείνας τοῦ Proud'hon τὰς ἀξιούσας ἡγετοῦν θέσιν τῶν γυναικῶν ὡς πρὸς τὴν νοητικὴν καὶ ἠθικὴν δύναμιν. Τῷ ὄντι δὲ ὁ Proud'hon ἐν τῇ κατὰ τῆς

γυναικὸς δεινῇ ταύτῃ κατηγορίᾳ συμμάχους ὠφελιμωτάτους ἔσχεν αὐτὰς τὰς γυναῖκας· διότι γυνὴ ἦν ἡ Δανιὴλ Στέρν, ἡ ἀναγνωρίσασα, ὅτι· « τὸ πνεῦμα τῆς γυναικὸς δὲν ἀνυψώθη εἰς τὰς ὑψηλὰς κορυφὰς τῆς διανοίας, καὶ εἰποῦσα ὅτι οὐ μόνον ἐν ταῖς ἐπιστήμασι καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ αἱ γυναῖκες κατέχουσι τὴν δευτέραν τάξιν, ἀλλ' ἔτι πλέον καὶ ἐν ταῖς τέχναις, ὑπὲρ ὧν τοσοῦτον ἀφθόνως ἐπροικίσθησαν, δὲν παρήγαγον οὐδὲν ἔργον ἀριστοτέχνου. » Διότι γυνὴ ἦν καὶ ἡ Γεωργία Σάνδη, ἡ εἰποῦσα ὅτι· « Ἡ γυνὴ εἶναι φύσει βλάξ. » Γυνὴ προσέτι, ἡ κυρία Νέκκερ, εἶπεν ὅτι· « Ἡ δημιουργικὴ δύναμις ἐλλείπει εἰς τὰς γυναῖκας, οὔτε εἶναι δυνατόν ν' ἀποδοθῇ αὐταῖς ἔργον τι ἐκ τῶν μεγάλων ἐκείνων τῶν δοξαζόντων αἰῶνα ἢ ἔθνος. » Ἡ κυρία αὕτη, δικαστὴς τοσοῦτον ἀρμόδιος τοῦ ἰδίου φύλου, ὠμολόγησε τὴν ἐξῆς ἄφρονα ὁμολογίαν· « Οἱ ἄνδρες θέλουσι πάντοτε ὑπερέχει ἡμῶν· ἡ φύσις αὐτῶν εἶναι ἀνωτέρα τῆς τῶν γυναικῶν. » Ἐννοεῖται πόσον ὁ Proud'hon ὠφελεῖται ἀπὸ τῶν γυναικείων τούτων παραχωρήσεων. Παρατάττων λοιπὸν τὰς ἀποδείξεις ταύτας ἐπὶ κεφαλῆς, συσσωρεύει μετέπειτα τὰς ἰδίας αὐτοῦ παρατηρήσεις. Ἡ γυνὴ, λέγει, εἶναι ἀντιμεταφυσικὴ· οὔτε γενικεύει, οὔτε συνθέτει· εἶναι ἀνίκανος πρὸς θεωρίαν. Στερεῖται κρίσεως ἐπὶ τινὰ χρόνον τῆς ζωῆς. Τὸ λογικόν αὐτῆς εἶναι λοξόν ὡς οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Ἀφροδίτης. Τοσοῦτῳ δὲ προχωρεῖ, ὥστε διακηρύττει ἐν αἰῶνι, ἐν ᾧ τοσαῦται γυναῖκες διακρίθησαν ἐν τῇ φιλολογίᾳ, ἐν ᾧ ἡ κυρία Στάελ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ περιλαμπέστερος καὶ σπουδαιότερος συγγραφεὺς τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, καὶ ἡ Γεωργία Σάνδη ὡς ὁ γονιμώτερος, ὁ ποικιλότερος καὶ ὁ μᾶλλον γνήσιος Γάλλος μεταξὺ τῶν συγχρόνων, τοσοῦτῳ λέγω προβαίνει, ὥστε διακηρύττει, ὅτι ἡ γυνὴ εἶναι ἀνίκανος νὰ παραγάγῃ εὐρυθμόν τι σύγγραμμα, ἔστω καὶ ἀπλοῦν μυθιστόρημα! Μία μόνη λέξις ἐπαίνου, πλὴν καὶ αὕτη μεστή περιφρονήσεως καὶ εἰρωνείας, ἀπαντᾷται ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ· « Κάμετε αὐτῇ, λέγει, καὶ μίαν παραχώρησιν, τὴν τῆς ἰδέας· διότι ἡ γυνὴ ὁμιλεῖ ἐπίσης καλῶς ἴσως δὲ καὶ κάλλιον, ἢ τοῦλάχιστον προθυμώτερον τοῦ ἀνδρός. »

Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἠθικὴν ὁ Proud'hon δὲν ἐξηκολούθησε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Ἐὰν αἱ εὐφρεῖς καὶ νοήμονες γυναῖκες ἀνεγνώρισαν, ὅτι τὸ φύλον αὐτῶν δὲν ἐπροικίσθη μετὰ τὰς αὐτὰς ἱκανότητας καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν βαθμὸν μεθ' ὧν καὶ τὸ τῶν ἀνδρῶν γένος, δὲν παρεδέχθησαν ὅμως ποτὲ ὅτι ἡ ἠθικὴ ἰσότης τῶν δύο φύλων ἐπιδέχεται ἀμφισβήτησιν. « Οὔτε ἡ ἰσχὺς, οὔτε ἡ δικαιοσύνη, οὔτε ἡ σωφροσύνη, οὔτε ἡ ἀφοσίωσις ἔχουσι γένος », λέγει ἡ Στέρν. Εἰς τοὺς ὠραίους καὶ εὐγλώττους τούτους λό-

γυναικί να προβάλλη την ἀρετήν αὐτῆς, ἵνα ἰσοσταθμίση τὴν ἐξουσίαν τοῦ συζύγου ἐν τῇ οἰκογενεῇ, ἀλλ' ὅτι ὀφείλει καὶ νὰ ἀποδείξη τὴν φυσικὴν καὶ διανοητικὴν αὐτῆς ἰκανότητα. Ἄνευ τοῦ ὅρου τούτου ἡ αἵτησις πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ἠθικῆς ἰσότητος αὐτῆς δὲν γίνεται δεκτὴ καὶ ἂν ἐπιμένῃ, παύει τοῦ νὰ ᾔῃαι ἐνάρετος *ipso facto*. Ἐπειτα διασχυρίζεται ὁ Proudhon, ὅτι ἡ γυνὴ ἔχει διπνεκτὴ ἐλλειψίν συνειδήσεως. Πάντοτε ἐνθεν ἢ ἐκείθεν τῆς δικαιοσύνης.

«Ὁμίλησον τῇ γυναικί, λέγει, περὶ ἔρωτος, περὶ συμπαθείας, περὶ ἐλέους καὶ σὲ ἐννοεῖ, ἀλλὰ περὶ δικαιοσύνης, οὐδὲ λέξιν καταλαμβάνει. Κατὰ τὸ μείζον μέρος τοῦ βίου ἡ συνείδησις αὐτῆς ὁμοιάζει τῇ τοῦ παιδίου.

Εἴτε νέα καὶ ἀκαμαία, εἴτε διχτυλαῦσα ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν μητρικῶν αἰσθημάτων, ἡ γυνὴ, κατὰ τὴν γνώμην τῆς Κ. Νέκκερ, ἔχει ἡμίσειαν συνείδησιν. Καὶ ὁ νομοθέτης, ὁ τὴν δεκαεξαετῇ ἡλικίαν δι' ἀμφοτέρω τὰ γένη ὡς ἠθικῶς ὑπεύθυνον θεωρήσας, ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ διὰ τὴν γυναῖκα μέχρι τοῦ τεσσαρακοστοῦ πέμπτου ἔτους. Διὸ καὶ ἡ νομοθεσία τοῦ Μανου, τὴν γυναῖκα ὡς ἀνεύθυνον ἐκλαμβάνουσα, ἔλεγε· *Μὴ τύπτῃ τὴν γυναῖκα, μήτε δι' ἄρθους καὶ ἄρ' ἐκατοντάκις ἀμαρτήσῃ*. Ἐνὶ λόγῳ ὁ ἀνὴρ εἶναι ἰσχυρότερος, νοημονέστερος καὶ μόνος αὐτὸς ἔχει ἀληθῶς τὴν συνείδησιν, τὴν ἰδέαν δικαιοσύνης. Ὁ Proudhon ἀρνεῖται τῇ γυναικί καὶ αὐτὴν τὴν τιμαλφεστάτην τῶν ἀρετῶν αὐτῆς ἐκείνων, ἧς ἡ ἀπώλεια θεωρεῖται ὑπὸ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θανάτου χείρων, τὴν αἰδῶ.

Ὅπερ δὲ περίεργον, ὅτι μετὰ κατ'γορίαν τοσοῦτον βιάειν καὶ ἄδικον, ἧς ὁμοίαν οὐδ' ὁ Ἰωνάθαν Σουίφτ ἠθελέ ποτε τολμήσει νὰ γράψῃ, ὁ Proudhon ἀξιοῖ νὰ ὀρίσῃ δι' ἁλλῶν ἀρχῶν τὴν φύσιν τῶν γυναικείων προτερημάτων, καὶ ν' ἀναλάβῃ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς γυναικός. Καταρρίψας πρῶτον εἰς βλακίαν, εὐήθειαν καὶ ἀναίδειαν, ἰδοὺ ἀναβιβάζει αἴφνης αὐτὴν εἰς ἐνδοξον περιωπὴν. Ἐξευτελίζων καὶ περιφρονῶν ὡς ὃν ἀνεξάρτητον, ὑπερυψοῖ αὐτὴν ὡς σύζυγον. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ὡς πρὸς τὴν ὄψιν· «Εἶναι ὡραία, λέγει, ὡραία ἐν πάσαις ταῖς δυνάμεσιν αὐτῆς. Ὅσων δυνάμιν ἔδωκεν ἡ φύσις τῷ ἀνδρὶ, τόσων ὡραιότητα ἔδωκεν αὐτῇ τῇ γυναικί.» Ὡς πρὸς δὲ τὴν διάνοιαν παρατηρεῖ, ὅτι «δὲν ὑπάρχει ἀνὴρ μετὰ τῶν σοφωτέρων, τῶν ἐφευρετικωτέρων, τῶν βαθυνουστέρων μὴ αἰσθανόμενος ὡς ἐκ τῆς μετὰ τῶν γυναικῶν σχέσεως εἰδός τι ἀναψύξεως· ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης προσγίνεται ἡ διάδοσις τῶν γνώσεων καὶ ἡ τέχνη θέλγει τὰ πλήθη. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἠθικὴν ἢ ἀνδρικήν ἀξιοπρέπειαν, ἐκθηλυνομένη,

ἀποκτᾷ ἄνθος τι ὡραιότητος ἰδίου τῇ γυναικί καὶ ἐξασφαλίζον αὐτῇ τὴν ὑπεροχὴν.» Ἐνταῦθα, ὡς πρὸ μικροῦ, ἐπικαλούμενος τὴν ἀριθμητικὴν ἐπίκουρον τῶν σκέψεων αὐτοῦ διεδήλου, ὅτι διὰ τῆς ἐργασίας, τοῦ πνεύματος, τῆς δικαιοσύνης ὁ ἀνὴρ πρὸς τὴν γυναῖκα εἶναι ὡς 27 πρὸς 8, διακηρύττει, ὅτι καὶ ἡ γυνὴ δυνάμει τῶν χαρίτων τῆς μορφῆς καὶ τοῦ πνεύματος, τῆς τοῦ χαρακτῆρος ἰλαρότητος καὶ τῆς λεπτότητος τῆς καρδίας εἶναι πρὸς τὸν ἄνδρα ὡς 27 πρὸς 8. Ἐπειτα, ὑπ' ἐνθουσιασμοῦ καταλαμβάνόμενος, «Ἡ γυνὴ, λέγει, εἶναι ἡ συνείδησις τοῦ ἀνδρὸς προσωποποιημένη· εἶναι ἡ ἐνσάρκωσις τῆς νεότητος, τοῦ λογικοῦ, τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, παντὸς τοῦ ἐν αὐτῷ ἀγνοῦ, εἰλικρινοῦς, ὑψηλοῦ, παντὸς οὐ τινος ἢ εἰκῶν, ζῶσας, ὁμιλοῦσας, παροῦσας, χρησιμεύει αὐτῷ πρὸς παραμυθίαν, συμβουλὴν καὶ ἀγάπην ἄπειρον καὶ ἄμετρον. Ἐγεννήθη ἐκ τῆς τριπλῆς ἐκείνης ἀκτίνος, ἥτις ἐκπορευομένη ἐκ τοῦ προσώπου, τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῆς ἀνδρικῆς καρδίας καὶ εἰς σῶμα, πνεῦμα καὶ συνείδησιν μεταβαλλομένη, παρήγαγε τὸ ἰδεῶδες τῆς ἀνθρωπότητος, τὸ τελευταῖον καὶ ἐντελέστατον τῶν πλασμάτων. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἠὺχῆθη ν' ἀποδοθῶσι τῇ γυναικί ὅσα ἐπίθετα ἀπονέμει ἡ ἐκκλησίᾳ τῇ ἀειπαρθένῳ, ἥτοι *Σωτηρία τῶν ἀσθενῶν, Ἰσότης σοφίας, Μήτηρ ἀσπίλος*. Καὶ ὅμως ὁ ταῦτα λέγων εἶναι αὐτὸς ἐκεῖνος ὅστις πρὸ μικροῦ ὠμίλει μετὰ τσαχύτης καταφρονήσεως κατὰ τῶν ἀνταρτῶν αἵτινες ἀξιοῦσιν ἰσότητα. Κτηνὸς ἢ ἄγγελος, ἰδοὺ ἡ ἀντινομία τοῦ Proudhon. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἄκρων οὐδεὶς μέσος ὁρος.

Τὴν γνώμην ὅμως ταύτην τίς παραδέχεται; Εἰ δὲ καὶ πολλὰ τῶν παρατηρήσεων αὐτοῦ εἰσὶν ὀρθαί, οὐδὲν ἥττον εἶναι ἀληθές, ὅτι θέλων νὰ διατηρήσῃ τὴν γυναῖκα ἐν ὑποταγῇ, κηδεμονίᾳ καὶ δουλείᾳ, ὑπεστήριξεν ὑπόθεσιν, καθ' ἣς ἡ τε καρδία καὶ ἡ ὀρθοφροσύνη διαμαρτύρονται. Ἀληθές τῶνόντι ὅτι ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ δὲν ἔχουσιν εἰς ἴσον βαθμὸν τὰς αὐτὰς ἰδιότητας, οὐδ' ἀμφισβητεῖ τις ὅτι καὶ αὐτὴ καὶ ἐκεῖνος ἔχουσιν αὐτὰς διαφορὰς. Τὸν ἔρωτα τὸν συζευγνύοντα καὶ τελειοποῦντα ἀμοιβαίως αὐτοὺς, οὐδεὶς ποτε ἠρνήθη· ἀλλὰ καὶ εἰς ἄκρον ὑπερβολικὸν τὸ λέγειν, ὅτι ἡ μὲν γυνὴ εἶναι καθ' ἑαυτὴν κτήνος, ὁ δὲ ἀνὴρ ἄνευ τῆς γυναικὸς τέρας. Ὅθεν καὶ ὁ Κ. Deschanel καὶ ὁ Κ. Dide ἀνέτρεψαν εὐχερέστατα τοὺς ὑπερμέτρους συλλογισμοὺς τοῦ Proudhon. Ὁ μὲν Κ. Deschanel μὴ προχωρήσας, ὑποθέτομεν, μέχρι τῆς πλήρους χειραφεσίας, κατέδειξε δι' ἀπείρου λεπτότητος πνεύματος μέχρι τίνος βαθμοῦ εἶναι δυνατόν νὰ διορθωθῇ ἡ ἀσθένεια τῆς γυναικείας φύσεως. Ὁ δὲ Κ. Dide θαρραλέως προβαίνειν μέχρι τῆς πλήρους χειραφεσίας, δὲν ὕστερεῖ, ὡς πρὸς τὰ συμπεράσματα φιλοσόφου τολμηροῦ μὲν

δούν καὶ ὁ Proud'hon, ἀλλ' ἦττον ἐν ταῖς παραδο-
ξολογίαις παρακινδυνεύσαντος, τοῦ K. John Stuart
Mill.

Τὸ σύγγραμμα τοῦ διαπρεποῦς τούτου σοφοῦ
παρήγαγε ζωηροτάτην ἐντύπωσιν ἐν τε τῇ Ἀγγλίᾳ
καὶ ἐν ταῖς ἠνωμέναις πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς, καὶ
ἐξήγειρε πλῆθος φιλοδόξων ἐλπίδων ἐν πολλαῖς ἐν-
δόξοις γυναιξὶ τῶν δύο μερῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἐπι-
γράφεται δέ: *Περὶ χειρώσεως τῶν γυναικῶν*. Ὁ
τίτλος οὗτος ἐφευρέθη ἐπιτυχέστατα, διότι φέρει
εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸν νοῦν εἰς τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ
ζητήματος. Ὁ Proud'hon ἐδόξαζεν ὅτι ἡ γυνὴ δὲν
πρέπει νὰ θεωρῇται ἴση τῷ ἀνδρὶ· οὕτω τεθέντος
τοῦ ζητήματος, δὲν ἐγεννῶντο εἰμὴ ὑπὲρ καὶ κατὰ
συζητήσεις. Ὁ δὲ John Stuart Mill προσπαθεῖ νὰ
καταδείξῃ, ὅτι ἡ χειρῶσις τῆς γυναικὸς εἶναι ἄδικος,
καὶ ὅτι ἐκ τούτου πηγάζουσι σπουδαιότατα ἀτοπή-
ματα· ἄρα τὸ ζήτημα εἶναι μαστὸν γεγονότων καὶ
πραγμάτων. Βέβαιον δὲ ὅτι ἡ γυνὴ διαμένει συχνά-
κις ἐν τῇ χειρώσει ἐκ τῆς θρησκείας, σχεδὸν πάν-
τοτε ἐκ τοῦ νόμου, ἀείποτε δ' ἐκ τῶν ἠθῶν. Ὅθεν
οὐδὲν δικαιολογεῖ τὴν χειρῶσιν ταύτην. Ἀλλ' ἴσως
τις ἀντείπει ὅτι πάντοτε οὕτω συνέβαινε. Πλὴν ἡ
πρόοδος ἐν τούτῳ συνίσταται, ἐν τῷ ἐξολοθρεῖν
τὸ προὔπάρχον κακόν. Ὅθεν ἡ χειρῶσις εἶναι κακόν·
διότι πῶς δικαιολογεῖται ἡ κατάστασις αὕτη τῆς
γυναικὸς; Εἶναι, λέγουσι, κατωτέρα τοῦ ἀνδρός·
ἀλλ' ἐν τίνι δικαιώματι διακηρύττει ὁ ἀνὴρ τὸ κα-
τώτερον τοῦτο; Δὲν θέλει δυνηθῇ, προσθέτουσι, νὰ
ἐπαρκέσῃ εἰς πάντα τὰ καθήκοντα τῆς κοινωνίας
τὰ ὑπὸ τοῦ ἀνδρός ἐπιτελούμενα· ἀλλὰ μήπως καὶ
πάντες οἱ ἄνδρες ἔχουσι ταύτην τὴν ἱκανότητα; Ἡ
γυνὴ εἶναι ἀνεπιτηδεύει πρὸς τὰς πολιτικὰς λειτουρ-
γίας· ἀλλὰ διὰ τί αἱ γυναῖκες δὲν θὰ ἐπὶ ἡρώκουν εἰς
τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ βίου κα-
θηκόντων, ἀφοῦ μάλιστα τοσοῦτον ἀμιλλῶνται πρὸς
τοὺς ἄνδρας περὶ τὴν δεξιότητα, τὴν εὐγλωττίαν
καὶ τὴν ἐν διαφόροις σταδίοις ἱκανότητα; Ἡ χει-
ραφεσία τῆς γυναικὸς θέλει προκαλέσῃ τὴν ἐν
τῇ οἰκογενεῇ ἀναρχίαν· ἀλλὰ μήπως δυνάμει τῶν
θρησκευτικῶν παραγραφῶν ἐν τῇ τῶν Διαμαρτυρο-
μένων θρησκείᾳ ἡ γυνὴ δὲν εἶναι ἴση τῷ ἀνδρὶ;
Δὲν ὑπάρχει εὐλογος ἰσχυρισμὸς ὑπὲρ τῆς χειρώσεως
τῆς γυναικὸς. Τοῦναντίον οἱ ἐκ τῆς χειρώσεως κίν-
δυνοι εἰσὶν ἀναρίθμητοι· διότι καὶ μόνας τὰς συνε-
πείας αὐτῆς ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, καὶ ταύτας ὅπως
θεωροῦνται ὑπὸ τοῦ ἀνδρός, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ
χειρῶσις τῶν γυναικῶν, ὑπὸ τῆς θρησκείας, τῶν νό-
μων καὶ τῶν ἠθῶν ὑποστηριζομένη, ἐνισχύει τὴν
ὑπερφιλαντίαν, τὴν τυραννίαν, τὴν κακοήθειαν καὶ
τὴν κτηνωδίαν τοῦ ἀνδρός. Ὁ K. John Stuart Mill
καταπολεμεῖ λοιπὸν αὐτὴν ὡς ἀντιτασσομένην τῇ

προόδῳ τῆς ἠθικῆς καὶ ἐλευθρίας τῇ κοινωνίᾳ. Τὸ
σύγγραμμα τοῦτο, περιφανὲς ἐκ τῆς δυνάμεως τῆς
λογικῆς, ἐκ τοῦ ὕψους τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς ἰσχύος
τοῦ ὕψους, ἐπαυξάνει τοὺς τίτλους, τοὺς καταστή-
σαντας τὸν John Stuart Mill τὸν βαθύτερον παρα-
τηρητὴν τοῦ ἡμετέρου αἵωνος καὶ τὸν πλέον παντὸς
ἄλλου ἀφοσιωθέντα εἰς τὰ τῆς ἀνθρωπότητος συμ-
φέροντα καὶ τὴν πρόοδον τῆς ἀληθείας.

(Ἐκ τῆς *Revue des cours littéraires*).

N. A. ΛΕΒΙΑΔΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΣΚΕΨΕΙΣ περὶ καταδιδώσεως τῆς ληστείας ὑπὸ A. I. P. (Ἀν-
τωνίου Ρικάκη δικηγόρου). Ἐν Ἀθήναις 1870.

Οὐδ' ἐπὶ τῆς πρώτης ἐξαμηνίας τοῦ 1827 ἔτους,
ὅτε τὸ ἔθνος εἶχε περιέλθει εἰς τὴν κρίσιμωτάτην
τῶν θέσεων, τὸ πένθος ὑπῆρξε τοσοῦτω πανελλή-
νιον ὅσῳ κατὰ τὴν περὶ Δήλεσι σφαγὴν. Ναὶ μὲν
τότε κατεβάλλετο καὶ ἐδουλοῦτο ἐκ νέου ἡ πατρίς,
ἀλλ' ἐτήρει καὶ τὴν παρηγορίαν ὅτι μετὰ μακρὰν
πάλην καὶ καρτερίαν ἔσωζε τὴν ἰδίαν τιμὴν· ἐνῷ
σήμερον καὶ τῆς παρηγορίας ταύτης ἡγωνίζοντο ν'
ἀποστερήσωσιν αὐτήν. Δὲν ἤρκει ὅτι ὠδύρετο βλέ-
πουσα παραδιδάζομενα τὰ δικαιώματα τῆς φιλοξε-
νίας ἐν τῇ φιλοξένῳ αὐτῆς χώρᾳ καὶ ἀνηλεῶς θυ-
σιαζομένους ἄνδρας ἐπιστήμους ἀνήκοντας μάλιστα εἰς
φίλους δυνάμεις, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρος ἐκπύττετο συν-
ένοχος τοῦ ὑπ' ὀλίγων τολμηθέντος κακουργήματος.

Ἀλλ' ἔστι καὶ ἐκ φαύλης γνώμης ἐλπίς, ἔλεγεν ὁ
Σωκράτης, ἔστι δὲ καὶ ἐξ ἀκάνθης ῥόδον· ἡ κοινὴ
μέριμνα ἐξηγέρθη διὰ μιᾶς ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης,
καὶ ἐπὶ τρεῖς σχεδὸν μῆνας πάντες, καὶ διοικοῦντες
καὶ διοικούμενοι καὶ περιοδικῶς τύπος καταγίνον-
ται εἰς συζήτησιν καὶ ἀνεύρεσιν τρόπων ἐπιτηδεύων
νὰ ἐξαλείψωσι τὴν ληστείαν· μεταξύ δὲ τῶν διαφο-
ρων προτάσεων ἄξιαι ἰδίως μελέτης ὁμολογοῦνται
αἱ *Σκέψεις* αἱ ἀναγγέλλομεν ἀνωτέρω.

Ἐν πρώτοις ὁ συγγραφεὺς καταδεικνύει μίαν ἀ-
λήθειαν ἀπὸ πολλοῦ παραγνωρισθεῖσαν καὶ ἔτι καὶ
νῦν παραγνωρίζομένην, ὅτι ἡ ἀσφάλεια τοῦ κράτους
εἶναι φροντίς καὶ ἔργον ἴδιον τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς·
ταύτης καθήκον εἶναι νὰ σκέπτεται καὶ νὰ ἐνεργῇ
ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας, νὰ προσλαμβάνῃ δὲ ὁσάκις
δέον καὶ τὴν ἐπικουρίαν τῆς στρατιωτικῆς· ὁ ἔστι
μεθερμηνευόμενον, ὅτι ἡ μὲν σκέψις καὶ ἐνέργεια ἀ-
πόκεινται εἰς τὴν διοικητικὴν, ἡ δὲ ἐκτέλεσις εἰς τὴν
στρατιωτικὴν ἀρχήν· ἄρα ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ εἶναι
νοῦς καὶ ἡ στρατιωτικὴ ὄργανον.

Ἀλλ' ἂν ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ εἶναι νοῦς, ἀνάγκη
καὶ νὰ ἔχῃ νοῦν, νοῦν δηλαδὴ ἀγρυπνον, πεπειρα-